

Conjunt de nucli original del poble actual

Tona

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Centre del nucli urbà de Tona
Alçada: 590

Coordenades:

Latitud: 41.85034
Longitud: 2.22818
UTM Est (X): 435930
UTM Nord (Y): 4633448

Classificació

Número de fitxa: 08283 - 244
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Barroc Contemporani Modernisme
Segle: XVI- XVII- XVIII-XIX-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: POUM. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. VI. Catàleg de béns a protegir. Co-7 Nucli original del poble actual (s. XVI –SVII). Nivell de protecció segons edificació.
BPU Pla Especial de Protecció del centre urbà de Tona. Antic Camí Ral i Plaça Major. Catàleg de Béns a protegir. Aprovació inicial, juny de 2023
Data aprovació: dc., 20/07/2011 - 12:00
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial - cultural - productiu
Titularitat: Privada
Titular: Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Camí ral de Tona](#)

Autoria de la fitxa

Josep Anton Pérez Arriaga (TRÍADE serveis Culturals)

Data de registre de la fitxa:

dt., 04/06/2024 - 17:58

Descripció

El poble de Tona no s'ha desenvolupat històricament en el mateix punt. D'una banda hi ha el turó del Castell que es remunta a l'alta edat mitjana, i per l'altra, el nucli modern, estructurat a partir del segle XVI, que ha arribat com a poble a l'actualitat (consulteu l'apartat d'història).

L'eix format pels carrers Major, Barcelona i Nou, la plaça Major i la de l'Hostal, principalment, tenen un significat històric i social rellevant per Tona. Essencialment amb edificis bastits per mestres d'obres, han donat lloc a una arquitectura popular que va des del segle XVI fins als anys de la gran transformació del primer terç del segle XX. La suma de les construccions d'aquest entorn, amb elements que a priori passen desapercebuts com les barbicanes amb mosaics hidràulics amb treballs de fusteria, la manyeria de les baranes, els revestiments de les façanes, tribunes, lloses de balcons, etc., acaba determinant la identitat de la part central del poble.

L'anàlisi rigorós i detallat elaborat per Anna Rovira (ROVIRA, 2023) en la redacció del Pla Especial de Protecció al centre de Tona recull els valors històric arquitectònics que defineixen el conjunt arquitectònic.

Història

El poble actual es va començar a formar al segle XVI, a banda i banda del camí ral de Vic a Barcelona (que ja existia al segle XIII). El segle XVI, fou una centúria de recuperació econòmica i pau social. Aprofitant el pas de vies de comunicació històriques, gent d'ofici com paraires i teixidors, comencen a construir-hi cases. També hi neixen els hostals, per aprofitar l'auge comercial.

El carrer Major serà el nucli inicial del poble. Es formà quan l'hereu de la Canal i altres propietaris van començar a establir solars per a la construcció de cases al capdamunt del que és ara el carrer. El fogatjament de 1553 ja comptabilitza 13 cases de menestrals. El carrer s'anirà urbanitzant al llarg dels segles XVII i XVIII i s'hi van establir botigues i oficis de tot tipus. Les famílies més benestants del poble (els Vila del Carrer, els Roqueta, els Serra de Cal Metge, els Ristol, etc.) eren originaris d'aquests carrers. El mateix espai era compartit per famílies més humils de jornalers, manobres o obrers de fàbriques.

El carrer Major i el carrer de Barcelona foren coneguts durant segles, genèricament, com el carrer de Tona.

El carrer Barcelona donaria continuïtat a l'eix, abans de les transformacions del segle XX. S'hi van edificar cases als segles XVI-XVII amb grans portals adovellats de pedra picada (el portal de Can Met és de 1582; el de can Canjo era del 1583). En aquest carrer es van localitzar alguns edificis principals del poble, com can Buxaderes, amb la farmàcia del mateix nom; el Centre Parroquial o Casino; les fàbriques de cadires de can Vilella i can Codina; la casa de la confraria de paraires i teixidors i l'ajuntament (actual residència d'avis), o els safareigs públics.

Per últim, espais com el carrer Nou, la plaça Major i la plaça de l'Hostal (originada al segle XVII), vindrien a sumar-se a la urbanització del segle XVIII (PADRÓS, PUIGFERRAT 2011).

Bibliografia

LLEOPART, Amadeu (2006). Retalls del passat per conèixer millor Tona. Ajuntament de Tona.

ORTEGA, Montse (2002) “Els carrers Nou, Barcelona i Major entre els segles XVI i XIX”. Llibre de Tona

PADRÓS, C.; PUIGFERRAT, C. (2011) Tona. Recull gràfic 1890 - 1978. Editorial Efadós

PLADEVALL, Antoni (1990). Tona. Mil cent anys d’Història. Eumo Editorial. Ajuntament de Tona.

ROVIRA, Anna. (2023) Pla Especial de Protecció del centre urbà de Tona – antic camí ral i plaça Major - Catàlegs de Béns a protegir. Ajuntament de Tona.

